

το Αγιώνυμο Όρος και με τις λαμπάδες της ευσεβείας διατήρησαν αναμμένο το φως της Ορθοδοξίας στα νησιά της Ελλάδος, έτσι, και ο Γέροντας Αμφιλόχιος εξορίστηκε από την Πάτμο από τους Ιταλούς, για να φωτίσει τον χειμαζόμενο ελληνικό λαό. Ως Απόστολος, λοιπόν, ελεύθερος περιόδευσε διδάσκοντας σε όλη την Ελλάδα, σε Ήπειρο, Μακεδονία και Κρήτη. Ο αγαθός σποριάς Αμφιλόχιος έσπειρε τον Λόγο του Θεού χωρίς κόπωση και αξιώθηκε να απολαύσει πλούσιο πνευματικό αμψτό.

Μετά τη λήξη του χρόνου της εξορίας του, το 1939, ο Γέροντας Αμφιλόχιος επέστρεψε πανηγυρικά στην Πάτμο, όπου επιδόθηκε στην ανάπτυξη της μονής του Ευαγγελισμού και την πνευματική ολοκλήρωση των μοναζουσών της. Η φροντίδα του, όμως, δεν περιορίστηκε μόνο στο μοναστήρι του. Το αποστολικό και πατερικό πνεύμα του Γέροντος Αμφιλοχίου δεν είχε όρια. Πάντοτε ιλαρός, ευπροσέγγιστος, απλός, ταπεινός και ανεξίκακος υποδεχόταν όλους, εγγράμματους και αγράμματους με τον προσήκοντα σεβασμό και την αγάπη του Χριστού μας. Ήταν ο μαγνήτης που τραβούσε επάνω του όλους, ακόμη και τα παιδιά. Είχε τη δύναμη να σκύβει στα τραύματα των ψυχών και να χύνει σ' αυτά βάλασμα παρηγορίας, βάλασμα αγάπης Χριστού. Έδινε θάρρος στους εμπειριστάτους και με διάκριση εφήρμοζε την οικονομία της Εκκλησίας στους εξομολογουμένους. Η ευχή του Ιησού δεν έλειπε ποτέ από τα χείλη και την καρδιά του μεγάλου αυτού Αιγαιοπελαγίτη ασκητή.

Με τη χάρη του Θεού ο Γέροντας Αμφιλόχιος έφθασε σε βαθύτατο γήρας. Ο ενθουσιασμός του, όμως, καθώς και το νεανικό του σφρίγος παρέμενε το ίδιο. Η φήμη της αγιότητάς του εξήλθε από τα όρια της Ελλάδος και πλήθος κόσμου κατέφευγε στις πνευματικές του νουθεσίες και προτροπές. Όταν έφθασε ο καιρός της αναλύσεώς του, αφού «κακοπάθησε καὶ ἔργον ἐποίησεν εὐαγγελιστοῦ», έδωσε την ευλογία του στις μοναχές της Μάνδρας του και παρέδωσε την αγία του ψυχή «εις χείρας Θεοῦ ζώντος» (Εβρ 10:31) στις 16 Απριλίου του 1970.

Ο Γέροντας Αμφιλόχιος δόξασε τον Κύριο με την οσιακή του πολιτεία και ο Κύριος τον αντιδόξασε με πλήθος θαυμάτων. Τα τίμια λείψανά του ανακομισθέντα το 1980 βρέθηκαν κροκοβαφή και μυροβόλα. Έκτοτε η θήκη τους ανα-

δείχθηκε ακεσώδυνο φρέαρ και πηγή άλλη Σιλωάμ. Άπειρα τα καταγεγραμμένα θαύματα και οι ιάσεις που επιτελούνται με τις προσεβείες και τη χάρη του νεοφανούς αυτού της Πάτμου οσίου, του θαυματουργού Αμφιλοχίου. Χ.Μ.ΜΠ.

Μακρής, Βησσαρίων. Έλληνας λόγιος του 17^{ου} αι. Το κατά κόσμον όνομά του ήταν Βασίλειος. Γεννήθηκε στα Ιωάννινα και έγινε ιερομόναχος. Φοίτησε, αρχικά, στα Ιωάννινα με δάσκαλό του τον φιλόσοφο Νικόλαο Κούρσουλα. Πήγε, το 1647, στην Κωνσταντινούπολη και μαθήτευσε στον Ιωάννη Καρσοφύλλη και τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο. Επέστρεψε στα Ιωάννινα και έγινε ο πρώτος καθηγητής και διευθυντής της Σχολής του Εμμανουήλ Γκιούμα στα Ιωάννινα (1673 - 83), αναπτύσσοντας πλούσια παιδευτική και συγγραφική δράση. Ίδρυσε τη μονή του Αγίου Γεωργίου, στο χωριό Λυγκιάδες Ιωαννίνων, το οποίο εξελίχτηκε σε σπουδαίο πνευματικό κέντρο της Ηπείρου τον 17^ο αι. Πέθανε στη μονή το 1699. Το πλέον σημαντικό του έργο ήταν το *Ορθόδοξη θεολογία διεξοδικωτέρα* (Βουκουρέστι 1699). Έγραψε επιπλέον το έργο *Σταχυολογία τεκνολογική κατ' ερωταπόκρισιν της Δραμματικής Τέχνης* και μια αντιπαπική πραγματεία.

Μακρής, Ευστάθιος. Μουσικολόγος. Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1966 (με καταγωγή από την Καρδίτσα). Σπούδασε στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1985-1991) και εν συνεχεία στο Πανεπιστήμιο Βιέννης, όπου αναγορεύτηκε διδάκτορας το 1996, με ειδίκευση στη Μουσικολογία και ιδιαίτερο γνωστικό αντικείμενο τη Βυζαντινή Μουσική (θέμα της διατριβής: *Η μουσική παράδοση του Αναστασιαταρίου τον 16^ο και 17^ο αιώνα*, με επιβλέποντα καθηγητή τον Christian Hannick). Ωδειακές σπουδές: Πτυχία Αρμονίας (1986, Ελληνικό Ωδείο, τάξη Ε. Δημόπουλου), Αντίστιξης (1988, Νέο Ωδείο Θεσσαλονίκης, τάξη Χρ. Σαμαρά), Φούγκας (1990, Εθνικό Ωδείο, τάξη Δ. Δραγατάκη). Δίπλωμα Βυζαντινής Μουσικής (2000, Εθνικό Ωδείο, τάξη Σπ. Παυλάκη).

Εργάστηκε στη Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος «Λίλιαν Βουδούρη» (1997-1999), δίδαξε ιστορία και θεωρία της εκκλησιαστικής μουσικής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του ΑΠΘ (1999-2001), ενώ από το 2000

έως το 2006 κατείχε τη θέση ερευνητή-μουσικού στο Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών. Από τον Σεπτέμβριο του 2006 έχει εγκατασταθεί μόνιμα στην Κέρκυρα, όπου υπηρετεί ως αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου.

Την ίδια χρονιά ίδρυσε το φωνητικό σύνολο «Ψάλτες της Κέρκυρας» με στόχο την καλλιέργεια και διάδοση της παραδοσιακής εκκλησιαστικής μουσικής των Επτανήσων, ιδιαίτερα δε της Κέρκυρας, αλλά και την ανάδειξη, γενικότερα, άγνωστων πλευρών της ελληνικής εκκλησιαστικής μουσικής στη διαχρονία της. Διάδοχο σχήμα από το 2012 είναι η «Ιόνιος Αρμονία».

Δημοσιεύσεις. "The Significance of Pitch in the "New Method" of Greek Church Music", *New Sound* 16 (2000) 88-96. «Καταγραφές ελληνικών εκκλησιαστικών μελών από τον F.J. Sulzer», *Μουσικός Λόγος* 5 (2003) 3-11. «Τροπικότητα και οκτανχία στην παραδοσιακή μουσική. Μερικές παρατηρήσεις στα ριζίτικα τραγούδια», στον τόμο *Ευστάθιος Μακρής* (επιμ.), *Οι δύο όψεις της ελληνικής μουσικής κληρονομιάς. Αφιέρωμα εις μνήμην Σπυριδώνος Περιστέρη*, Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών 2003, σ. 199-221. «Άγνωστα τεκμήρια της ζακυνθινής ψαλτικής», *EKEEA* 29 (1999-2003) 105-130. "The Chromatic Scales of the Deuterios Modes in Theory and Practice", *Plainsong and Medieval Music* 14/1 (2005) 1-10. «Η σημειογραφία της Νέας Μεθόδου στην επανησιακή ψαλτική», στον τόμο *Η Ένωση της Επτανήσου με την Ελλάδα, 1864-2004*, Πρακτικά του Συνεδρίου, Αθήνα 2006, τ. Β', σ. 313-330. "Byzantinische Musik-Neugriechische Kirchenmusik", στον τόμο Josef Lanz et al. (επιμ.), *Kirchenmusik auf dem Balkan*: 17. Symposium 2004, Brixner Initiative Musik und Kirche, Brixen 2006, σ. 39-52. «Ελλάς-Εκκλησιαστική Μουσική» (στα ρωσικά), *Ορθόδοξη Εγκυκλοπαίδεια (Πравославная Энциклопедия)*, τ. 12, Μόσχα 2006, σ. 424-427. «Ο Μανουήλ Βρυέννιος και η εκκλησιαστική μουσική», *Μουσικολογία* 19 (2007) 277-286. "Adjustments of Modality in Postbyzantine Heirmologion", στον τόμο Gerda Wolfram (επιμ.), *Tradition and Innovation in Late-and Postbyzantine Liturgical Chant*. Acta of the Congress held at Hemen Castle (2005), Leuven:

Peeters 2008, σ. 37-63. «Η παραδοσιακή εκκλησιαστική μουσική των Επτανήσων. Συνολική ιστορική προσέγγιση», *Μουσικός Λόγος* 8 (2009) 45-70. «Χερουβικών "πολίτικον". Μια πρώιμη "μεταγραφή" ελληνικού εκκλησιαστικού μέλους», στον τόμο Nina-Maria Wanek (επιμ.), *Psaltike. Neue Studien zur Byzantinischen Musik: Festschrift für Gerda Wolfram*, Wien: Praesens 2011, σ. 205-218. «Οκτανχία και πολυφωνία στην κρητοεπτανησιακή ψαλτική παράδοση. Η περίπτωση του "Χριστός Ανέστη"», *Επιστημονική Επετηρίδα της Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Ηρακλείου Κρήτης*, τ. 2, Ηράκλειο 2012, σ. 595-602. "Exegesis beyond Borders. Two Unusual Cases of Exegetic Interpretation", στον τόμο Gerda Wolfram - Christian Troelsgård (επιμ.), *Tradition and Innovation in Late-and Postbyzantine Liturgical Chant II*. Proceedings of the Congress held at Hemen Castle (2008), Leuven: Peeters 2013, σ. 291-317. Α.ΧΑΛ.

Μακρίδης, Βασίλειος Ν. Διαπρεπής Έλληνας θεολόγος και κοινωνιολόγος της θρησκείας, Καθηγητής Πανεπιστημίου Erfurt (Γερμανία). Ο Βασίλειος Ν. Μακρίδης γεννήθηκε στη Λάρισα το 1961, όπου και τελείωσε τις γυμνασιακές σπουδές του. Στη συνέχεια σπούδασε θεολογία στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (1979-1983) καθώς και γενική θρησκευολογία, κοινωνιολογία της θρησκείας και ιστορία θρησκευμάτων στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ των ΗΠΑ (1984-1986), από όπου έλαβε το Master το 1986, και στο Πανεπιστήμιο Tübingen, Γερμανία (1986-1991), από όπου έλαβε το διδακτορικό του δίπλωμα το 1991. Δίδαξε στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (Βόλος) θρησκευολογία και διδακτική των θρησκευτικών τα εαρινά εξάμηνα των ετών 1995-1998 ως ειδικός επιστήμων. Το 1998 εξελέγη τακτικός καθηγητής θρησκευολογίας (με ειδίκευση στον Ορθόδοξο Ανατολικό χώρο) στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Erfurt, Γερμανία, όπου και διδάσκει συνεχώς από τον Φεβρουάριο του 1999. Τα κυρίως ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν τη θρησκευτική και πολιτισμική ιστορία, την κοινωνιολογία του Ορθόδοξου χριστιανισμού, τις σχέσεις μεταξύ της Ορθόδοξης Ανατολής και της λατινικής